

доктрини європейського інформаційного суспільства, проголошеної 1994 р. у доповіді «Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Європейської Ради ЄС» (відома в науковій літературі як доповідь Мартіна Бангеманна). Основна ідея – зміна традиційних підходів і оцінок міжнародного співробітництва і світової конкуренції: від геополітики, яка визначає міжнародне становище країни за географічними ознаками, природними ресурсами, кліматичними умовами, політико-економічними чинниками, до технологічної політики (інформатики), яка визначає місце кожної держави у світовій ієрархії залежно від упровадження нових наукових досягнень і високих технологій в усі сфери життєдіяльності суспільства. Позиція ЄС у регіоні обумовлює економічну і соціальну інтеграцію європейських країн, реорганізацію бізнесу, переосмислення взаємовідносин державного і приватного секторів, нові форми організації праці та інші інституційні перетворення. Напрямок і стратегії інформаційної політики ЄС втілені у програмах і проектах Організації стратегічних наукових досліджень таких, як: RTD (Розвиток Технологічних Досліджень), ІМПАСТ (Інформаційні технології і ринкова політика), ESPRIT (Європейська стратегічна програма промислового розвитку і впровадження технологій), проектах «Он-лайн для урядів», «Глобальна інвентаризація», «Глобальний виклик Бангеманна», «Електронна комерція», «Дистанційна освіта, медицина, культура та інформаційні послуги». Реалізація програм і проектів ЄС, спрямованих на становлення ІС в Європі, здійснюється за підтримки ЄС та європейських країн на найвищому рівні [2].

Аналізуючи європейську модель інформаційного суспільства в цілому, необхідно відзначити, що пошук певного балансу між повним контролем з боку держави і законами ринку, тобто, сполучення урядових і ринкових сил, виступає основною рисою інформаційної політики не тільки країн Північної Європи, але й інших країн Європейського Союзу. У той же час ЄС продовжує приділяти сьогодні велику увагу питанням приватизації і лібералізації ринку інформаційно-комунікаційних технологій. Європейська модель відрізняється стратегією європейської інтеграції, поняттям «об'єднаної Європи», пошуками рівноваги між контролем держави і стихією ринку, динамічним поєднанням державних інтересів і прагнень приватного та корпоративного бізнесу з урахуванням того, що роль кожного з них може змінюватися в часі. Характерними рисами європейської моделі виступають варіативність і політична спрямованість програм побудови інформаційного суспільства для різних країн, обумовлених новою європейською геополітикою, становленням інформаційної (інтелектуальної) економіки, різними можливостями постіндустріального розвитку.

1. Макаренко Є.А. Міжнародні інформаційні відносини : Монографія. – К. : Наша культура і наука, 2002. – 452 с.

2. Петраков С.І. Моделі державного регулювання інформаційної сфери: закордонний досвід [Електронний ресурс] / С.І. Петраков // Актуальні проблеми державного управління. – 2011. – № 1 (39). – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-1/doc/4/08.pdf>. – Назва з екрана.

Петро КОГУТ

к.і.н., доцент кафедри європейської інтеграції та права ЛРІДУ НАДУ

ВІДМІННОСТІ ПОЛІТИКО-ВЛАДНОЇ ПЕРСОНІФІКАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Виникнення необхідності і формування передумов для публічного характеру управління було зумовлено усім попереднім періодом розвитку управлінської системи, актуальною відповіддю на назрілу потребу її реформування. За своєю внутрішньою суттю публічне управління є якісно іншою системою, що вимагає принципово нових підходів до механізмів та інструментів її функціонування з метою забезпечення динамічного поступового розвитку.

Публічне управління ґрунтується на засадах відкритості та доступності що засвідчує його визначальну зорієнтованість на кінцевого споживача управлінських послуг, тобто – на конкретну персону – громадянина. А це зумовлює необхідність об'єктивного теоретичного осмислення і, на цій основі, адекватного конкретним суспільно-політичним умовам використання засад персоніфікації. У зв'язку з тим, що відносини управління є відносинами політико-владними, принципово важливого значення набуває саме політико-владна персоніфікація у системі публічного управління.

Квінтесенція філософії персоналізму полягає у тому, що замість егоїстичного індивідуалізму і безособового колективізму акцентується увага на розвитку вільної духовної сутності персони, яка поєднує унікально індивідуальне та загальнолюдське універсальне – розвиток спільноти, тому що «Я» можливе лише через «Ми» [2, с. 59]. У найбільш концентрованому виразі принцип політико-владної персоніфікації відображений у Загальній декларації прав людини, де політична складова означає право на свободу переконань і на вільне їх виявлення, свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів, свободу мирних зборів і асоціацій (ст. 19, 20), а владна – право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників, право рівного доступу до державної служби у своїй країні; воля народу повинна бути

основою влади уряду, виявлятися у періодичних і нефальсифікований виборах (ст. 21) [1]. Подана як елемент фундаментальної основи прав людини, політико-владна персоніфікація у силу назрілих сучасних потреб модернізації управління отримала втілення у визначальних засадах системи публічного управління: високому ступені відкритості (доступності); якнайповнішому відображенні політичних інтересів персони; належному задоволенні персоніфікованих владних потреб; забезпеченні поступального розвитку публічного характеру управління.

Становлення та розвиток сучасного публічного управління безпосередньо залежить від суспільно-політичних умов функціонування та особливостей конкретної держави. Проте на формування самих суспільно-політичних умов, а відповідно й на виникнення особливостей як держави загалом, так і її системи управління, найперше у період здійснення докорінних змін, вирішальний у багатьох важливих аспектах вплив справляє персональний фактор, що завжди присутній у реальних політико-владних відносинах. Такий вплив може бути різним і, залежно від конкретних умов та характеру самої політико-владної персоніфікації, може сприяти розвитку прогресивних засад управління, гальмувати цей розвиток або й зумовлювати відхід на деякий час від об'єктивно необхідного шляху та створювати ситуацію стагнації, зумовлювати виникнення кризових явищ та появу ризиків не лише для системи управління, але також й для держави і суспільства. У цьому контексті показовими можна вважати, наприклад, існуючі сьогодні відмінності між Україною та Польщею, вихідні суспільно-політичні умови яких для становлення демократичних внутрішніх відносин у державах та систем їх управління свого часу принципово не відрізнялися. Однак різна направленість у тенденціях суспільного реформування спричинила виникнення та посилення відмінностей, які з часом стали суттєвими. Це спричинило формування й сучасних принципово відмінних умов для утвердження та подальшого розвитку дійсно публічного управління у цих державах.

Тенденції суспільних змін у Польщі об'єктивно сприяли розвитку політико-владної персоніфікації, яка у майбутньому стала вихідною умовою становлення тут публічного управління. Формувався і зміцнювався режим сприяння демократичним політичним відносинам, які об'єктивно забезпечували усе повніший прояв інтересів персони і залучення її до владних відносин, що у кінцевому підсумку означало розширення публічності. Позитивні демократичні тенденції у політико-владній сфері отримали належне економічне підґрунтя завдяки реформам Лешека Бальцеровича [3, с. 67], спрямованим на становлення позитивних конкурентних відносин ринкової економіки і активізацію приватної економічної ініціативи. Це сприятливо позначилось на творчому використанні у державному управлінні окремих механізмів менеджменту. Таким чином відбувалися позитивні у контексті публічності зміни

соціальної структури Польщі, формувалася необхідна для реального здійснення публічного управління соціально-економічна основа.

Соціально-економічний, а відтак й суспільно-політичний розвиток з часу набуття Україною державної незалежності не отримав необхідної динаміки на основі поглиблення процесу персоніфікації через загалом деструктивний для позитивно активних громадян характер перехідного періоду, що призвело до появи та поглиблення загальносуспільних кризових явищ. Непрозорі схеми процесів реального набуття майна у приватну власність шляхом приватизації зумовили появу незначної кількості надзвичайно багатих осіб – олігархії. Вона розглядає Україну не як державу, а як сприятливу для здійснення бізнесу-наживи територію, що апоріє не допускає наявності впливового, позитивного для держави бізнесу розвитку. Як наслідок – сформувалися реальні передумови для деструктивної персоніфікації, тобто парAPERсоніфікації олігархії в Україні.

Кланово-еґотичний інтерес олігархії призвів до блокування розвитку в державі реальних ринкових відносин розвитку, значно знівельовав верховенство права як гаранта забезпечення інтересів усіх і кожного, унеможливив становлення стабільних інститутів демократії. В результаті цього соціальні трансформації в українському суспільстві супроводжувались наростанням протиріч між незначною частиною найбагатших і дедалі зростаючою кількістю збіднілого, відсунутого від реального суспільно-політичного процесу у державі, а відтак й аполітичного, суспільно-апатичного, проте прийняттого для політико-владного маніпулювання населення.

Отже, домінування парAPERсоніфікованих інтересів олігархії і блокування демократичних процесів прояву та реалізації конструктивних політичних інтересів та владних прагнень основної частини громадян стали однією із основних причин виникнення та поглиблення кризових явищ в українському суспільстві. Внаслідок цього не було створено ефективної системи реагування на виклики часу, що, у свою чергу, унеможливило становлення та розвиток публічності в управлінні та підвищувало рівень ризиків в існуючих системах державного управління та місцевого самоврядування.

На сучасному етапі розвитку України можуть скластися реальні передумови для запровадження у соціально-економічну та суспільно-політичну сфери перевірених світовою практикою позитивно-результативних тенденцій, що потребує здійснення конструктивної загальносуспільної політико-владної персоніфікації з метою забезпечення становлення та сприяння подальшому розвитку системи публічного управління.

Список використаних джерел

1. Всеобщая декларация прав человека. Принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 года

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015

2. Петлевич Наталя. Характерні особливості персоналізму / Н. Петлевич // Наукові записки. Серія «Філософія». Вип. 6. – С. 58 – 77 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_1D_FILE_DOWNLOAD=PDF/_2010_6_9.pdf

3. Чала В. С. Порівняльний аналіз ринкових реформ Польщі та України на шляху до ЄС / В. С. Чала, Я. А. Лушчік, Д. О. Гавриць // Економічний простір. – 2016. – № 108. – С. 61 – 69.

Марія ЛЕМЕЦЬ

*аспірантка кафедри глобалістики,
євроінтеграції та управління
національною безпекою ОРІДУ НАДУ*

КОМУНІКАЦІЯ З ПИТАНЬ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: РОЛЬ ASSOCIATION4U ТА НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УРЯДОВИХ ІНСТИТУЦІЙ

В Україні реалізуються проекти технічної допомоги ЄС за різними напрямками, що спрямовані на допомогу у зміцненні потенціалу урядових інституцій, громадянського суспільства, бізнесу, на підтримку ефективного впровадження реформ.

За напрямком зміцнення потенціалу урядових інституцій в Україні, відповідно до Програми Всеохоплюючої інституційної розбудови Україна – ЄС (Ukraine – EU Comprehensive Institution Building Programme – CIB), реалізується проект технічної допомоги ЄС «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» (Association4U) [1].

Бенефіціарами проекту виступають Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції разом із Офісом Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, а також ключові міністерства, Державна служба статистики України, Офіс Омбудсмена, Агентство з безпеки харчових продуктів, що імплементують Угоду про асоціацію в межах своїх зобов'язань.

Діяльність проекту ЄС Association4U здійснюється за чотирма напрямками: 1) законодавче наближення (чітке порівняння законодавства України та Євросоюзу, наближення українського законодавства до європейського) та переклад документів, пов'язаних з Угодою про асоціацію; 2) розвиток людських ресурсів (проведення тренінгів); 3) секторальна політика (написання стратегій, моніторинг виконання Угоди про асоціацію окремою інституцією); 4) комунікація (покращення комунікації процесу реформ між державними органами та громадянським суспільством) [1].

Покращення комунікація - першочергове завдання Association4U

та урядових інституцій. Формування чіткого розуміння у суспільстві того, чого варто очікувати від будь-якої реформи можливе за умови, коли різні джерела інформації доповнюють одне одного.

Перші намагання налагодити комунікацію з питань євроінтеграції датуються 1998 роком, із затвердженням «Стратегії інтеграції України до ЄС» [5], яка регламентувала необхідність забезпечення проведення широкомасштабної агітаційно-інформаційної національної кампанії з метою сприяння інтеграції України до ЄС.

Другою хвилею спроб у налагодженні комунікації були заходи з 2004 по 2011 рік. Це час функціонування двох державних програм інформування громадськості з питань європейської інтеграції України (Указ Президента України від 13 грудня 2003 р. № 1433 «Про державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004 – 2007 роки», постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 594 «Про затвердження Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008 – 2011 роки») [2; 3]. Однак жодна з них не виконана через відсутність бюджетних коштів, чіткої та адекватної системи моніторингу реалізації завдань програм, взаємодії між владою та інститутами громадянського суспільства тощо.

Третьою хвилею у налагодженні комунікації можна вважати період з 2013 до 25 жовтня 2017 року. Зокрема, у 2013 році прийнято Концепцію реалізації державної політики у сфері інформування та налагодження комунікації з громадськістю з актуальних питань європейської інтеграції України на період до 2017 року [6]. Однак через скорочення видатків на виконання державних програм зазначена Концепція фактично не виконувалася.

Як наслідок, на даний час існуючі проблеми у сфері комунікації не зникли, і потребують нових підходів до вирішення. Серед нинішніх проблем: низький рівень свідомої підтримки суспільством процесу європейської інтеграції; істотний дисбаланс рівня підтримки населенням зовнішньополітичного курсу на європейську інтеграцію в різних регіонах України; нерозуміння широким колом громадян взаємозв'язку між процесами європейської інтеграції та підвищенням рівня життя і політичною стабільністю; існування реальних ризиків зменшення рівня підтримки громадянами процесів європейської інтеграції та вступу до ЄС [7].

На сьогодні можна говорити про зародження четвертої хвилі у налагодженні комунікації. 25 жовтня 2017 р. КМУ схвалив Стратегію комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018 – 2021 роки [7], а 25 квітня 2018 р. – затвердив План заходів на 2018 рік з реалізації вказаної Стратегії [4].

Разом з тим, задля вирішення зазначених проблем, Association4U, спільно з Урядовим офісом з питань європейської інтеграції, Офісом Віце-